



Kerckhoffs: "Ja, maar jij kunt er ook goed mee overweg, jij bent niet op je mondje gevallen. Niet verwonderlijk dat ook mensen zoals Tom Lanoye en Peter Vandermeersch zich goed voelen in Nederland. Zij gedragen zich sowieso nogal Nederlands."

Dottermans: "De voordelen van Nederland zijn nog altijd groter dan de nadelen, vind ik. Van mij mogen we weer één gebied worden, hoor. Het is al zo'n klein taalgebied voor ons als acteur."

Kerckhoffs: "Ja, maar onze theaterwereld is eigenlijk al één gebied. Al dertig jaar vindt er een enorme kruisbestuiving plaats tussen Vlaanderen en Nederland. Hoewel, het gaat de laatste jaren achteruit. Niet op artistiek gebied, maar wel op commercieel gebied. Veel Nederlandse stukken verkopen niet meer in Vlaanderen. Andersom geldt dat ook."

Dottermans: "Met de Blauwe Maandag Compagnie speelden wij twee derde van onze tournee in Nederland! De samenwerking tussen Nederlandse en Vlaamse acteurs en regisseurs was toen optimaal. Je vroeg je zelfs niet af wie een Nederlander en een Vlaming was. We spra-

ken dezelfde taal, en we begrepen elkaar. Maar de laatste jaren zijn we uit elkaar aan het drijven. De recensies zijn anders, we begrijpen elkaars stukken minder goed dan vroeger. De verschrikkelijke cultuurbesparingen in Nederland hebben de afstand trouwens nog vergroot. Er is gewoon geen geld meer om Vlaamse producties naar daar te halen."

Twintig jaar geleden werden jullie verliefd op elkaar. Is er ooit discussie geweest of jullie in Vlaanderen of Nederland ging wonen?

Kerckhoffs: "Ik zat sowieso in een periode waarin ik nood had aan verandering, en toen het duidelijk was dat we wilden samenwonen en kinderen krijgen, was het bijna vanzelfsprekend dat ik hier ging komen wonen. Pas later begreep ik dat Els redeneert zoals de gemiddelde Vlaming: je land verlaten, dat doe je zomaar niet."

Dottermans: "Mocht hij het gevraagd hebben, ik zou het niet gedaan hebben. No way. Dat kan Vlaams zijn, maar dat is ook wie ik ben. Ik had hier mijn groep, mijn theater, en ik had niet dezelfde flexibiliteit als hij."

'Voor ons zijn jullie gewoon een vriendelijk volkje dat ergens onder het zuiden woont, niet meer dan dat. Maar Vlamingen zijn wel waanzinnig met Holland bezig'

HAN KERCKHOFFS

'De voordelen van Nederland zijn nog altijd groter dan de nadelen, vind ik. Van mij mogen we weer één gebied worden'

ELS DOTTERMANS

Kerckhoffs: "Nou, voor mij was het ook een gok. Had ik op voorhand geweten dat Vlamingen zo anti-Nederlands waren, zou ik misschien de stap niet gezet hebben. Ik had dezelfde clichés over Vlaanderen die de meeste Nederlanders hebben: het is er gezellig en bourgondisch, en het taaltje is er leuk. Nu nog geloven mijn Nederlandse vrienden het niet als ik ze zeg dat Vlamingen daarnaast best xenofob zijn."

Overwegen jullie nu soms nog om naar Nederland te verhuizen?

Dottermans: "Alleen als het naar een groot, chic appartement aan de Grachtengordel is." (lacht)

Kerckhoffs: "Onze jongste zoon, hij is zestien, vraagt twee keer per maand of we nu eindelijk gaan verhuizen naar Amsterdam. We komen er vaak, en om een of andere reden is hij erg gefixeerd geraakt op Nederland."

Dottermans: "Misschien omdat hij een jongen is die alles graag helder en duidelijk heeft. De mentaliteit daar zint hem wel. En Ajax ook, natuurlijk." (lacht)

Kerckhoffs: "Ik heb het me wel eens afgevraagd: stel dat we toch zouden verhuizen naar Nederland, en onze kinderen zouden daar in een vijfde middelbaar terecht komen, zouden ze zich dan staande houden? Het zou toch moeizamer gaan dan nu, denk ik. Het zijn tenslotte toch Vlaamse kinderen."

Dottermans: "Als je in Nederland komt, moet je ineens toch een versnelling hoger schakelen in praten en redeneren. Ik vind dat wel prettig."

Kerckhoffs: "Ja, jij houdt daarvan. Eigenlijk ben jij gewoon de Peter Vandermeersch van onze verhouding! (lacht uitbundig)"

"Maar ernstig: de gemiddelde Vlaming houdt toch heel erg van zijn eigen plekkie, vind ik. Alles wat buiten zijn eigen dorp en dialect ligt, vindt hij moeilijk, of dat nu een Waal, een Hollander, een Fransman of 'den Duts' is. Breek eens wat meer uit, denk ik vaak. Nederlanders reizen en ondernemen toch meer in het buitenland. Dat zou ik de Vlaming dus toewensen: dat hij werkelijk kijkt naar wat er waar is van al die clichés over Duitsers en Hollanders. Beter nog: verplicht iedere Vlaming een week in Amsterdam te wonen, en binnen het jaar zullen we verlost zijn van dat gezeik."

"Waarom Amsterdam? Omdat de vrijheidsstrijd daar heel heftig heeft plaatsgevonden. Amsterdam in de jaren zeventig, dat stond voor anarchie en emancipatie en antiburgerlijkheid. Generatiegenoten die hier in Vlaanderen zijn opgegroeid, hebben dat niet. Hoe zij bijvoor-

beeld met hun vrouw omgaan, ik vind dat ongehoorlijk. Alsof de emancipatie van de man hier volkomen gepasseerd is. Els en ik zijn gelijkwaardig in onze relatie, maar dat zie ik hier niet zoveel."

In Nederland zou er nog meer ophef zijn over zo'n affiche als die van de E3-prijs?

Kerckhoffs: "Die affiche zou niet eens bestaan in Nederland! Dat kun je toch niet maken, man, we leven toch niet in 1953?"

Han wenst de Vlaming een weekje Amsterdam toe, wat wens jij de Nederlander toe, Els?

Dottermans (glimlacht): "Ik zou willen zeggen: een kookcursus, maar dat zou wel heel flauw zijn, niet?"

Kerckhoffs (lacht): "Hoe flauwer, hoe groter de kans dat het de krant haalt, Els, dat weet je toch?"

Dottermans: "Ik bedoel eigenlijk: een hele dag aan tafel zitten, het beste van het beste eten, goed doordrinken, en praten tot op het bot. Dat wens ik de Nederlanders toe. Die efficiëntie eens loslaten. Niet eten omdat je honger hebt, maar aan tafel zitten omdat het leuk en gezellig is."

Kerckhoffs: "Ja, Vlamingen kunnen zo prettig flexibel zijn. Dat verwijt je mij ook wel eens, dat ik dat te weinig kan: gewoon even gezellig doen, ook al heb je weinig tijd en moet je morgen vroeg op. Dan voel ik me wel als Hollander aangesproken."

Dottermans: "Ik denk ineens aan iets van vroeger, toen wij elkaar pas hadden leren kennen. Han was bij mij, en op mijn bureau lag een stapel parkeerbonnen. 'Och', zei ik, 'ik betaal die wel als de herinnering komt.' Han wist niet wat hij hoorde, onbegrijpelijk vond hij dat! Nederlanders leven veel meer naar de wet. Als Vlamingen kunnen oefelen, dan doen ze het ook."

Kerckhoffs: "Ik kan me eraan ergeren, maar het is tegelijk ook aangenaam. Alles is hier veel meer vloeibaar. In Nederland zijn de dingen zo afgelijnd."

We zijn dus echt twee verschillende landen?

Dottermans: "Ja, maar we spreken wel dezelfde taal, ik zou het dus graag wat meer verenigd zien. Ik zou er geen enkel probleem mee hebben dat Vlaanderen bij Nederland zou worden gevoegd en Wallonië bij Frankrijk."

Kerckhoffs: "Voor mij mogen de grenzen sowieso verdwijnen in Europa, maar als we hier zouden beginnen, dan zou ik zeggen: gooi Brabant en Limburg bij Vlaanderen. Noord-Nederland kan dan lekker alleen doorgaan. En dan zijn wij gewoon de zuidelijke Nederlanden. Maar voor alle duidelijkheid: het stopt bij Nijmegen. Alles wat daarboven ligt, komt niet in aanmerking. (lacht)"

Wat hebben we geleerd?

SOFIE MULDER
EN ERIC DE MILD

Goede bureu? Zeker. Passionele minnaars? In de Amsterdamse grachtengordel misschien, of in een grensgebied. Maar of we een standvastig koppel zijn? Vlamingen en Walen lijken veel meer op elkaar dan Vlamingen en Nederlanders, zeggen experts. Met andere woorden: de grens is echt de grens, ook al zijn er hier en daar wat grensgevallen die zich kunnen in- of aanpassen. Aan de geschiedenis kun je namelijk niks veranderen. Wat boven de Rijn ligt – vroeger de grens van het Romeinse Rijk – is Germaans, wat eronder ligt, is Romaans. En daarom volgen Nederlanders uit gemeenschapszin de regels (of dat nu om snelheids- of bouwkundige regels gaat), en is de term 'regel' voor een Vlaming al genoeg om hem net níet te volgen. Daarom zijn

Vlamingen 'zo xenofob als de pieten', dixit Han Kerckhoffs, en hebben Nederlanders geen gebrek aan zelfbewustzijn (of was dat arrogantie?). Daarom kunnen Nederlanders eindeloos overleggen en debatteren, en word je daar als Vlaming al vlug doodmoe van. Kunnen Vlaanderen en Nederland weer één gebied vormen, zoals dat 200 jaar geleden eventjes het geval was? In Nederland ligt daar niemand wakker van, maar orangisten als Nelly Maes of Louis Tobback zouden niet liever willen. We spreken tenslotte dezelfde taal, zeggen ze. Dat laatste is nog maar de vraag – Nederlanders zien dat namelijk ietwat anders – maar als je een week door België en Nederland reist, zie je dat we echt twee andere landen zijn. Dat is niet erg, dat is net spannend. Want hoe saai zou het worden als het gras niet meer groener is aan de overkant?